

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

374

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Ministers van Justitie en Veiligheid en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het niet-publiceren van een kritisch onderzoek naar corruptiebestrijding* (ingezonden 22 september 2025).

Antwoord van Minister **Van Oosten** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 10 november 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025–2026, nr. 230.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel van Follow the Money (FTM) «Ministerie hield kritisch rapport over corruptie onder de pet»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe verklaart u dat het ministerie de kwaliteit van het rapport «Is de Nederlandse overheid bestand tegen corruptie?» als ondermaats beoordeelde en het daarom niet publiceerde, terwijl meerdere onafhankelijke experts, waaronder tegenlezers zoals de Rijksrecherche, het juist als gedegen bestempelden?

Antwoord 2

Hoewel het document vanwege de aangebrachte opmaak en titel oogt als een afgerond rapport, is het een interne verslaglegging van gevoerde gesprekken. Als zodanig is het niet gepubliceerd, maar gebruikt als waardevolle input en richting voor de nieuwe anti-corruptieaanpak. Deze aanpak is in juni 2025 via een Kamerbrief met de Tweede Kamer gedeeld en is een prioriteit van dit kabinet.²

¹ Follow the Money, 15 september 2025, Ministerie hield kritisch rapport over corruptie onder de pet (www.ftm.nl/artikelen/ministerie-hield-kritisch-rapport-over-corruptie-onder-de-pet?share=Xzwdrtf%2BEWnC%2BbV4qwrCiYRzvG9F1aTbUi2d3cf7OsrZv8yidei4V%2B5MkA%2BZTvM%3D).

² Kamerstukken II, 2024/25, 29 911, nr. 472

Vraag 3

Hoe valt het te verklaren dat de methodologie van het rapport nu bekritiseerd wordt, terwijl de directoraat-generaal (DG) Ondernijning zelf om het verkennend onderzoek heeft gevraagd en vóór openbaarmaking (na het Wet open overheid-verzoek van FTM) nooit kritiek op de gehanteerde methodologie heeft geuit richting de auteurs?

Antwoord 3

Door de opstellers, die destijds werkzaam waren bij DG Ondernijning, zijn ten behoeve van de probleemverkenning gesprekken gevoerd met ongeveer 160 personen, waaronder partnerorganisaties. Ook een verslag van een dergelijke verkenning dient aan bepaalde maatstaven van juistheid en verifieerbaarheid te voldoen.

Gedurende de looptijd van de verkenning hebben de opstellers feedback van collega's ontvangen op tussenproducten. De feedback, vragen en opmerkingen over onder meer de methodologische tekortkomingen zijn slechts ten dele verwerkt in het eindverslag zoals opgeleverd door de opstellers.

Vraag 4

De auteurs zelf noemen het een eindverslag van een verkennend onderzoek, waarom wordt er vanuit het ministerie de suggestie gewekt dat het een wetenschappelijke rapportage zou zijn?

Antwoord 4

Zoals vermeld in het antwoord op vraag 2, betreft dit document geen rapport maar een interne verslaglegging van gevoerde gesprekken.

Vraag 5

Het ministerie stelt dat het rapport feitelijke onjuistheden bevatte; kunt u concreet aangeven om welke onjuistheden het gaat? Ook wordt gesteld dat informatie ontbreekt in het rapport; kunt u toelichten welke informatie dit betreft?

Antwoord 5

De inhoudelijke hoofdlijnen en conclusies zijn gebruikt als waardevolle input voor de recent gepresenteerde aanpak van corruptie, zoals vermeld in het antwoord op vraag 2.

Een voorbeeld van feitelijke onjuistheden in het document is het niet juist of onvoldoende genuanceerd weergeven van bepaalde bronnen, zoals het verwijzen naar bepaalde conclusies uit bronnen zonder de daarin genoemde nuances te schetsen. Een ander voorbeeld is het opvoeren van juridisch onjuiste stellingen, zoals de stelling dat strafverzwaring niet mogelijk is wanneer een strafbaar corruptiefact een link heeft met de georganiseerde criminaliteit.

Een voorbeeld van informatie die ontbreekt in het verslag, is belangrijke informatie die door bepaalde gesprekspartners aan de opstellers is verstrekt. Dit betreft bijvoorbeeld de inbreng van gesprekspartners die een andere visie hadden dan de opstellers.

Vraag 6

Waarom stelt het ministerie dat in het rapport te veel de mening van de auteurs doorklinkt, terwijl de aanbevelingen en conclusies grotendeels aansluiten bij die van internationale instituties?

Antwoord 6

De aanbevelingen en conclusies uit dit stuk zijn gebruikt als waardevolle input voor de recent gepresenteerde aanpak van corruptie, zoals vermeld in het antwoord op vraag 2.

Tegelijkertijd is het zo dat de inbreng van gesprekspartners die een andere visie op bepaalde vraagstukken dan de opstellers hadden, in het verslag ontbreekt. Ook is de verslaglegging op punten suggestief en zijn de gespreksverslagen niet bij alle gesprekspartners gevalideerd. In een aantal passages zijn de opstellers onevenredig kritisch over de samenwerkingspartners, en in een enkele passage is de kritiek te herleiden naar een persoon. Deze uitlatingen zijn niet in alle gevallen voor wederhoor voorgelegd aan de relevante betrokkenen.

Vraag 7

Waarom is in het rapport één van slotconclusies «Bestuurlijke verantwoordelijkheid is onvoldoende en leiderschap schiet tekort» bij openbaarmaking weggelakt?

Antwoord 7

Deze passage is gelakt op grond van artikel 5.1 lid 2 sub i en 5.2 lid 1 van de Woo. Het betreft onder meer uitlatingen in de vorm van een persoonlijke beleidsopvatting. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn ambtelijke adviezen, meningen, visies en standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad.

Vraag 8

Herkent u zich in het beeld dat de auteur van het rapport schetst, namelijk dat niemand van het DG Ondernijning contact heeft opgenomen met hem, bijvoorbeeld met klachten over de kwaliteit?

Antwoord 8

Zie hiervoor het antwoord op vraag 3.

Vraag 9

Gezien het feit dat in het rapport aandacht wordt besteed aan de Nota Corruptiepreventie uit 2005, welke was gebaseerd op het WODC-onderzoek van Huberts en Nelen uit datzelfde jaar en in die nota talrijke actiepunten zijn geformuleerd over samenwerking tussen het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, onder meer op het gebied van voorlichting over de aangifteplicht van ambtenaren en de klokkenluidersregeling; wat vindt u van de constatering dat een groot deel van die actiepunten en problemen uit die nota uit 2005 nog steeds actueel en niet opgelost zijn? Wat gaat u daaraan doen?

Antwoord 9

Sinds de publicatie van de Nota Corruptiepreventie uit 2005 zijn verschillende maatregelen getroffen om het anti-corruptiebeleid, het integriteitsbeleid en de bescherming van klokkenluiders te versterken. Zo bevat de Ambtenarenwet 2017 verschillende integriteitsverplichtingen voor overheidswerkgevers en ambtenaren, en kent de Rijksoverheid één Gedragscode Integriteit Rijk waarmee rijksambtenaren worden geïnformeerd over bestaande meldvoorzieningen. In de nota integriteit openbaar bestuur³ heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitgebreid stilgestaan bij het integriteitsbeleid voor het openbaar bestuur en de voortgang die op dit terrein is geboekt. Verder is in 2016 de Wet Huis voor klokkenluiders in werking getreden en is het Huis voor klokkenluiders opgericht. Met de wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders naar de Wet bescherming klokkenluiders in 2023 is de rechtsbescherming van (potentiële) melders van vermoedens van misstanden verder versterkt. De constatering dat een groot deel van de actiepunten en problemen uit de nota nog steeds actueel en niet opgelost zijn, herken ik dan ook niet. Dit neemt niets van de urgentie van de problematiek weg. De bestrijding en preventie van corruptie vraagt om constante aandacht en inzet. Het is belangrijk dat medewerkers de integriteitsregels kennen, en weten bij wie zij terecht kunnen bij vragen en/of meldingen. Het kabinet ziet de bestrijding en preventie van corruptie als één van haar speerpunten, zoals opgetekend in de recente anti-corruptieaanpak.

Vraag 10

Klopt het dat het Platform Corruptiebestrijding nog steeds bestaat, maar niet gebruikt wordt en dat diverse instanties binnen de overheid niet eens op de hoogte zijn van het bestaan? Hoe kan dit?

Antwoord 10

Het Platform Corruptiebestrijding is tijdens de coronaperiode geheel stil komen te liggen. Hierna is uit gesprekken met diverse deelnemers gebleken dat er onvoldoende behoefte bestond om het Platform weer te hervatten. In

³ Kamerstukken II, 2023/24, 28 844, nr. 254

het Platform konden partijen met elkaar ervaringen en *best practices* uitwisselen. Door de jaren heen zijn hiervoor zowel tussen partijen onderling als met het Ministerie van Justitie en Veiligheid andere (periodieke) overleggen georganiseerd. Zo heeft Justitie en Veiligheid in 2024 op ambtelijk niveau een anti-corruptieoverleg voor meerdere ministeries georganiseerd en zijn er periodieke overleggen met het Openbaar Ministerie en de Rijksrecherche. Daarnaast organiseert Justitie en Veiligheid eens in de twee jaar een Anti-Corruptiecongres voor zowel de publieke als de private sector.

Vraag 11

Deelt u de analyse dat de dalende positie van Nederland op de Corruption Perceptions Index, samen met kritiek van organisaties als GRECO en de Open State Foundation, wijst op een groeiend corruptierisico? Bent u bereid om werk te maken van een overheidsbreed anti-corruptiebeleid, bijvoorbeeld via een onafhankelijke anti-corruptieautoriteit?

Antwoord 11

Het kabinet onderschrijft dat Nederland niet naïef mag zijn in de aanpak van corruptie. De aanpak van corruptie heeft dan ook de volle prioriteit. Dat er in Nederland corruptierisico's zijn, wordt bevestigd door diverse strafzaken en door rapporten van (internationale) organisaties. De Corruption Perceptions Index van Transparency International meet niet de daadwerkelijke corruptie in een land, maar de perceptie van corruptie. De daling op deze index weerspiegelt dus een dalend vertrouwen van geraadpleegde experts in de politiek en eerlijke besluitvorming in Nederland.

In de met uw Kamer gedeelde overheidsbrede aanpak van corruptie heeft het kabinet deze aanpak langs vier lijnen geïntensiveerd. Zoals in de aanpak vermeld, wordt momenteel de eerste National Risk Assessment Corruptie (NRA) door het WODC uitgevoerd. De NRA zal periodiek inzicht geven in de grootste corruptierisico's voor Nederland. Dit maakt het mogelijk om risico-gestuurd te werken en het anti-corruptiebeleid telkens op de grootste kwetsbaarheden te richten.

Het kabinet zet in op nauwe samenwerking tussen alle betrokken organisaties. Daarom coördineer ik de uitvoering van de corruptieaanpak samen met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarnaast komen de relevante organisaties in meerdere gremia samen, zoals het Strategisch Beraad Ondernijning⁴ en de Ambtelijke Commissie Aanpak Ondernijning.

Vraag 12

Bent u bereid het pleidooi van de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie om «handel in invloed» strafbaar te stellen opnieuw te overwegen en dit in wetgeving op te nemen?

Antwoord 12

In reactie op de Kamervragen van Kamerlid Van Nispen van 4 februari jl. heb ik toegelicht waarom ik geen lacune in de huidige wetgeving zie.⁵ Ook heb ik hierin aangegeven dat de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie geen bestuurlijk signaal hebben afgegeven over een strafbaarstelling van ongeoorloofde beïnvloeding (handel in invloed).

Dit neemt niet weg dat de toekomstige richtlijn ter bestrijding van corruptie in de Europese Unie diverse strafbepalingen bevat, waaronder ongeoorloofde beïnvloeding. Het is onwenselijk om vooruitlopend op de uitkomsten van de onderhandelingen over de corruptierichtlijn met nationale wetgevingsinitiatieven te komen, aangezien een nieuwe strafbaarstelling snel achterhaald zou kunnen zijn als in de definitieve richtlijn een afwijkende omschrijving van ongeoorloofde beïnvloeding zou worden opgenomen.

Na afronding van de trilogie met het Europees Parlement en de Europese Commissie zal worden bekeken of ter implementatie van de richtlijn wijzigingen van de nationale strafwetgeving noodzakelijk zijn. Indien dit zo is,

⁴ Het Strategisch Beraad Ondernijning (SBO) betreft een brede coalitie van vaste partners bestaande uit de Ministeries van J&V, BZK, OCW, SZW en VWS, VNG, FIOD, KMar, Douane, Belastingdienst, politie, OM, Regioburgemeesters, G40, G4 en LIEC. Naast deze partijen is de Raad voor de Rechtspraak aangesloten als toehorend deelnemer. Het SBO adviseert de Minister van JenV en het kabinet over de integrale aanpak van ondernijning op alle niveaus.

⁵ *Aanhangsel van de Handelingen* 2024–25, 1472.

zal daartoe een wetsvoorstel in procedure worden gebracht. Het OM kan zich vinden in dit proces.

Vraag 13

Welke stappen gaat u nemen om te voorkomen dat studies – met mogelijk relevante conclusies voor de Kamer – in het vervolg openbaar worden gemaakt en niet worden achtergehouden of beïnvloed door politiek-bestuurlijke overwegingen?

Antwoord 13

Zoals in het antwoord op vraag 2 is uiteengezet, gaat het in dit geval niet om een studie maar om een intern verslag.

In algemene zin geldt dat door bestuursorganen aangevraagde wetenschappelijke studies door de verantwoordelijke onderzoekers worden gepubliceerd. Hierop volgt in beginsel na uiterlijk zes weken een beleidsreactie die aan uw Kamer wordt toegezonden.

Op grond van de Wet open overheid (Woo) moet steeds meer informatie actief openbaar gemaakt worden. In de wet zijn hiervoor 17 informatiecategorieën opgenomen die overheidsorganisaties op termijn verplicht actief openbaar moeten maken, waaronder vastgestelde onderzoeksrapporten.⁶ Op het moment dat de verplichting tot actieve openbaarmaking voor deze categorie in werking treedt zijn bestuursorganen wettelijk verplicht deze informatie binnen twee weken openbaar te maken, tenzij de uitzonderingsgronden in de Woo daaraan in de weg staan. Wanneer informatie uit een verplichte categorie (bijvoorbeeld een onderzoeksrapport) in zijn geheel niet openbaar gemaakt kan worden, moet het bestuursorgaan hier een mededeling over doen.

⁶ Zie artikel 3.3 Woo